

Mariusz Chamarczuk

Sprawozdanie z działalności Wyższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie nad Wartą w roku seminaryjnym 2011

Seminare. Poszukiwania naukowe 33, 405-410

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

- modernizację serwerowni;
- zamontowanie w salach wykładowych dwóch tablic multimedialnych;
- położenie nowego łącza internetowego;

11. ZAKOŃCZENIE

Spojrzenie w przeszłość pomaga zauważyć, że małe kryształki dobra dnia codziennego układają się w piękne mozaiki, które cieszą i dają powód do zadowolenia. Zdajemy sobie sprawę z tego, że jest to owoc nie tylko naszego zaangażowania, ale pracy wielu życzliwych nam osób, które ubogacają nasze życie różnymi darami duchowymi i materialnymi. Świadomość daru rodzi postawę wdzięczności, dlatego w tym miejscu pragnę podziękować wszystkim, którzy w jakikolwiek sposób wspierają nasze seminarium.

Na ręce księży inspektorów składam podziękowanie wszystkim współbraciom Salezjanom, pracującym w zarządach inspektorii i na placówkach za niezliczone wyrazy troski o nasz dom formacyjny.

Dziękuję wszystkim profesorom i wykładowcom za trud pracy dydaktycznej i troskę o zapewnienie jej jak najlepszej jakości. Dziękuję wszystkim pracownikom administracji, bez których ofiarnej pracy nie moglibyśmy realizować naszych celów. Dziękuję darczyńcom, którzy wspierają nas w wymiarze duchowym i materialnym swoimi darami serca.

Na koniec wyrażam wdzięczność Bogu, dzięki któremu żyjemy i dla którego istniejemy, za Jego dobroć, błogosławieństwo i opatrzność. Niech Bóg w naszym życiu będzie uwielbiony!

Ks. Wojciech Krawczyk SDB
Rektor WSD TS, Kraków

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI WYŻSZEGO SEMINARIUM DUCHOWNEGO TOWARZYSTWA SALEZJAŃSKIEGO W ŁĄDZIE NAD WARTĄ W ROKU SEMINARYJNYM 2011/2012

1. WPROWADZENIE

Seminarium duchowne to miejsce szczególne. Jego rola i zadania w kształtowaniu i formowaniu kandydatów do kapłaństwa są ściśle określone przez dokumenty Kościoła, który zawsze poświęcał wiele uwagi odpowiedniemu przygotowaniu przyszłych duszpasterzy, zarówno w sferze duchowej, jak i intelektualnej oraz pastoralnej. Właściwe odczytanie *znaków czasu*, a także umiejętność nawiązania właściwego dialogu ze środowiskami pracy duszpasterskiej, to warunek powodzenia realizacji misji Kościoła. Tak więc dobre przygotowanie kapłanów to sprawa oczywista i niezbędna, ponieważ od nich zależy jakość i poziom życia duchowego wiernych, którzy oczekują od kapłana świadectwa życia opartego na Bogu i Ewangelii. W takie zadania wpisuje się swoją działalnością Wyższe Seminarium Duchowne Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie nad Wartą. W nim od 60 lat, w oparciu o zasady formacji kapłańskiej w Polsce (*Ratio institutionis sacerdotalis pro Polonia*) oraz wytyczne Towarzystwa Salezjańskiego, realizuje się proces rozeznania, formacji duchowej, ugruntowania oraz kształcenia przyszłych duszpasterzy oraz nauczycieli dzieci i młodzieży zgodnie z charyzmatem św. Jana Bosko.

2. WSPÓLBRACIA WSPÓLNOTY FORMACYJNEJ

W roku akademickim 2011/2012 rektorem Wyższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie nad Wartą był ks. dr Ryszard Sadowski. Wraz z nim zarząd seminarium i radę domu tworzyli: ks. dr Radosław Błaszczuk, ks. dr Mariusz Chamarczuk, ks. dr Wojciech Gretka, ks. mgr Mariusz Kowalski, ks. mgr Wojciech Lech, ks. mgr Piotr Przyborski i ks. mgr Mariusz Słomiński.

Ponadto wspólnotę zakonno-seminaryjną współtworzyli: ks. mgr Marek Babicz (wieloletni członek rady domu, wychowawca alumnów, a od września 2010 r. kierownik biblioteki seminaryjnej), ks. mgr Czesław Banach, ks. mgr Robert Dmochowski (ekonom salezjańskiej placówki opiekuńczo-wychowawczej „Dom Młodzieży” w Poznaniu), ks. mgr lic. Apoloniusz Domański, ks. Władysław Grochał (długoletni kierownik biblioteki), ks. Stanisław Jeziński (spowiednik), ks. mgr lic. Władysław Kołyszko (pracownik Ośrodka Duchowości Salezjańskiej w Łądzie, spowiednik alumnów i sióstr zakonnych oraz konferencjonista i rekolekcjonista), ks. dr Zenon Klawikowski (kierownik Ośrodka Duchowości Salezjańskiej w Łądzie), ks. mgr Józef Koszewnik, ks. mgr Bolesław Leciej (spowiednik i rekolekcjonista), ks. Tadeusz Piaskowski (proboszcz parafii pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Kowalewie i spowiednik), ks. Władysław Zimnowodski (wieloletni kapelan sióstr urszulanek) i ks. mgr Jacek Żurawski (współpracownik ekonomy) oraz 17 kleryków na I kursie, 12 kleryków na II kursie, 11 kleryków na III kursie.

3. WAŻNIEJSZE WYDARZENIA MINIONEGO ROKU SEMINARYJNEGO

Inauguracja roku seminaryjnego 2011/2012 miała miejsce w Łądzie 24 września 2011 roku. Tradycyjnie rozpoczęła się ona w kościele parafialnym pw. NMP i św. Mikołaja od sprawowania uroczystej Eucharystii (której przewodniczył radca Rady Generalnej ks. dr Marek Chrzan), po której uczestnicy uroczystości zebrali się w Sali Opackiej.

Po przywitaniu gości przez Księdza Rektora i odczytaniu przez Prorektora ds. studiów sprawozdania z działalności WSD TS w Łądzie, przyszedł czas na wygłoszenie wykładu inauguracyjnego. Ponieważ inauguracja miała miejsce w roku obchodów 90. rocznicy przybycia salezjanów do Łądu, wykład został podzielony na trzy części: *Wspólnota i jej dom* — ks. dr J. Nowiński, *Dziela prowadzone w Łądzie* — ks. dr J. Wąsowicz, *Salezjanie z Łądu dla społeczności lokalnej* — ks. dr R. Sadowski. Po wykładach nastąpiła immatrykulacja alumnów I-go roku, której dokonał ks. Radca, wręczając indeksy WSD TS, a po niej głos zabrali: ks. Inspektor Alfred Leja oraz p. Arleta Pleśniak — wójt Gminy Łądek. Następnie słowo do zebranych skierował prof. Krzysztof Zanussi (biorący udział w cyklu koncertów muzyki klasycznej pt. *Tryptyk Łądzki*, zorganizowanych przez Filharmonię Poznańską w dn. 23–25.09), dzieląc się doświadczeniem pracy dydaktyczno-artystycznej oraz wyrażając radość z udziału w seminaryjnej uroczystości. Po jego wystąpieniu odczytano listy gratulacyjne przesłane z okazji inauguracji. Całość spotkania zakończono odśpiewaniem utworu *Gaudeamus igitur*.

Tradycją lat ubiegłych, w minionym roku przedstawiciele WSD TS w Łądzie wzięli udział w różnych inauguracjach obchodzonych w sąsiedzkich wyższych uczelniach kościelnych i świeckich. Były to: Wyższe Seminarium Duchowne w Gnieźnie, Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Bydgoskiej im. bł. bp. Michała Kozala, Wyższe Seminarium Duchowne Zgromadzenia Misjonarzy Świętej Rodziny w Kazimierzu Biskupim, Wyższe Seminarium Duchowne Zgromadzenia Ducha Świętego im. bł. Ojca Jakuba Lavalą w Bydgoszczy, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie oraz Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Wśród różnych inicjatyw podejmowanych na polu działalności edukacyjnej należy wymienić obchody Dnia Edukacji Narodowej 14 października, przeżywane szczególnie uroczystie wraz z Instytutem Pamięci Narodowej,

który przy współpracy z Archiwum Salezjańskim Inspektorii Pilskiej zorganizował konferencję pt. *Wierni do końca* — o Poznańskiej Piątce Męczenników II wojny światowej.

Święto Inspektorii św. Wojciecha obchodzone w Łądzie 21 kwietnia przeżywane było wraz z salezjanami, którzy świętowali srebrne i złote jubileusze pierwszej profesji zakonnej. Natomiast 28 maja w naszej wspólnocie obchodziliśmy uroczystość jubileuszy święceń kapłańskich salezjanów z inspektorii pilskiej i warszawskiej, którzy 25 i 50 lat temu przyjęli w Łądzie święcenia prezbiteratu. Do grona tych pierwszych należeli wówczas: Ks. Jarosław Dobkowski, ks. Kazimierz Gajowy, ks. Paweł Kacprzak, ks. Mirosław Król, ks. Feliks Łobos, ks. Edward Mackiewicz, ks. Stefan Makuracki, ks. Jan Niewęglowski, Ks. Krzysztof Owczarek, ks. Stanisław Rusiniak, ks. Mariusz Słomiński, ks. Jarosław Szadkowski, ks. Stanisław Szeszowski, ks. Józef Ślazyk, ks. Jan Walenciej, ks. Krzysztof Wilkos; 50-lecie świętowali: Ks. Marian Barzowski, ks. Antoni Gabrel, ks. Leon Grochalski, ks. Kazimierz Jarząbek, ks. Marian Juraś, ks. Franciszek Kamiński, ks. Edward Kołek, ks. Marian Lewko, ks. Zbigniew Malinowski, ks. Ignacy Pływaczyk, ks. Remigiusz Popowski, ks. Waław Rusinek, ks. Jerzy Rydzewski, ks. Tadeusz Rzeźnicki, ks. Waław Świerbiołek, ks. Stefan Tomaszewski, ks. Jacek Trochim, ks. Stanisław Trus, ks. Kazimierz Walczuk, ks. Zdzisław Weder, ks. Tadeusz Wrzosek, ks. Józef Żak. Eucharystii sprawowanej w intencji żyjących i zmarłych już jubilatów przewodniczył oraz kazanie wygłosił Inspektor warszawski ks. Sławomir Łubian, przy koncelebrze Inspektora ks. Marka Chmielewskiego oraz wszystkich jubilatów i salezjanów pracujących obecnie w Łądzie. W mszy św. wziął także udział posunięty mocno w latach ks. Stanisław Jezierski (obchodzący 76. rocznicę złożenia pierwszych ślubów zakonnych) — spowiednik, który był bezpośrednio zaangażowany w wychowanie i formację jubilatów. Podczas tej uroczystości ks. Zdzisław Weder odczytał wzruszający list ks. prof. Remigiusza Popowskiego (który z powodu ciężkiej choroby nie mógł niestety uczestniczyć w uroczystościach). W ciepłych słowach podzielił się w nim świadectwem kapłańskiego życia oraz cierpienia pełnego nadziei. Jako pamiątkę obchodzonego jubileuszu świętujący kapłani otrzymali błogosławieństwo od papieża Benedykta XVI.

Corocznym, ważnym wydarzeniem każdego wyższego seminarium duchownego są — wieńczące poszczególne etapy formacji seminaryjnej — posługi oraz święcenia diakonatu i prezbiteratu. W tym kontekście należy odnotować, że 19 maja 2012 roku abp Józef Kowalczyk, Metropolita Gnieźnieński, Prymas Polski, udzielił święceń prezbiteratu trzem diakonom, absolwentom naszego seminarium. Byli to: ks. Michał Jach SDB ze Szczecina, ks. Mariusz Kulpa SDB ze Szczecina i ks. Bartłomiej Przybylski SDB z Piły.

W czerwcowy kalendarz odbywających się w Łądzie imprez kulturalnych systematycznie wpisuje się Festiwal Kultury Słowiańskiej i Cysterskiej. Jego ósma edycja odbyła się w dniach od 2 do 3 czerwca 2012 roku pod hasłem *Królowie i biskupi*. Zaproponowany bogaty program obejmujący dużą ilość prelekcji popularno-naukowych, filmów, koncertów, przedstawień, degustacji, a także średniowiecznych inscenizacji, gier i zabaw przyciągnął rzeszę sympatyków tego typu imprez oraz osoby poszukujące ciekawych form spędzania wolnego czasu.

4. ALUMNI I KADRA DYDAKTYCZNO-NAUKOWA ORAZ PERSONEL ADMINISTRACYJNO-PORZĄDKOWY

W roku akademickim 2011/2012 w WSD TS studia rozpoczęło 40 alumnów (I rok: 17, II rok: 12, III rok: 11). Formacja seminaryjna obejmowała cztery podstawowe wymiary: ludzki, duchowy, intelektualny i pastoralny. Specyfika tego ostatniego była wyznaczona charyzmatem salezjańskim, skoncentrowanym na apostołacie oraz edukacji dzieci i młodzieży.

Weryfikacji rozwoju w wymiarze ludzkim, intelektualnym, duchowym oraz pastoralnym służyły comiesięczne i kwartalne dni skupienia, doroczne rekolekcje, zebrania rady domu oraz skrutynia. Klerycy przygotowywali się do czekającej ich w przyszłości pracy duszpasterskiej i pedagogicznej, angażując się między innymi w działalność Oratorium i spotkania formacyjno-

-powołaniowie w ramach tzw. weekendów z Księdzem Bosko, a także poprzez tzw. wyjazdy powołaniowie do salezjańskich placówek w Polsce i za granicą (Berlin, Sztokholm). Niektórzy z nich udali się do Niemiec, Włoch i krajów byłego Związku Radzieckiego, gdzie w okresie wakacyjnym doskonalili znajomość języków obcych.

W roku akademickim 2011/2012 na kierunku filozoficznym zajęcia dydaktyczne prowadziło 23 wykładowców, w tym czterech posiadających stopień naukowy doktora habilitowanego: ks. Tadeusz Kołosowski UKSW (język łaciński), ks. Zbigniew Lępkowski (antropologia filozoficzna), ks. Janusz Mączka (filozofia przyrody) i ks. Jan Pietrzykowski UKSW (historia Kościoła). Zajęcia dydaktyczne prowadziło także dziesięciu wykładowców ze stopniem naukowym doktora: ks. Radosław Błaszczak (liturgia, język włoski), ks. Dariusz Buksik (psychologia rozwojowa), ks. Krzysztof Butowski (etyka, teoria poznania), ks. Marek T. Chmielewski (system prewencyjny), ks. Wojciech Gretka (metafizyka, historia filozofii starożytnej, średniowiecznej i renesansowej, wstęp do filozofii), ks. Kazimierz Gryzenia (historia filozofii nowożytnej i współczesnej), Ewa Matyba (fonetyka), ks. Ryszard Sadowski (proseminarium), ks. Dariusz Sztuk UKSW (język grecki), ks. Andrzej Wujek (historia filozofii średniowiecznej), a także dziewięć osób z dyplomem magistra: Marta Benk (piano), ks. Dariusz Dynak-Michalski (język łaciński), Mirosław Glazik (literatura chrześcijańska, teatr), ks. Stanisław Hajkowski (środki społecznego przekazu), ks. Mariusz Kowalski (muzyka kościelna, chór, orkiestra), Przemysław Kuchowicz (wychowanie fizyczne), Zbigniew Łuczak (język angielski), Eugeniusz Ochowiak (język niemiecki), ks. Jacek Żurawski (*urbanitas sacerdotalis*).

Seminarium to także osoby zatrudnione, aby tworzyć jego nieodzowne zaplecze socjalno-gospodarcze. Wymieniając je z imienia i nazwiska, wyraża się im wdzięczność za pracę dla dobra seminarium. Są to: Renata Ciubak, Henryk Dróbka, Jolanta Grzywińska, Iwona Kielichowska, Wiesława Kwiatkowska, Bogumiła Olejniczak, Henryk Smuśkiewicz, Barbara Stogińska, dr Katarzyna Styka, Barbara Szcześniak, Anna Tomczak, Grzegorz Woźniak, Zenon Woźniak.

5. OTWARCIE NOWEGO KIERUNKU STUDIÓW

Rok akademicki 2011/2012 w Wyższym Seminarium Duchownym Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie otworzył nowy rozdział historii studiów. Dotychczasowy, filozoficzny profil postnowojęzycznego został wzbogacony o kolejny, trzeci rok dydaktyczny i poszerzony o możliwość podniesienia kompetencji naszych kandydatów do kapłaństwa w zakresie pedagogicznym. Konsultacje i rozeznawanie możliwości formalno-prawnych trwające od 2009 roku zostały zintensyfikowane w pierwszej połowie 2011 roku przez władze seminarium oraz uwieńczono podpisaniem umowy o współpracy w tym zakresie między inspektorem ks. dr. Markiem Chmielewskim a rektorem Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie ks. prof. Henrykiem Skorowskim. Podjęte ustalenia dały możliwość otwarcia w Łądzie nowego kierunku studiów, co oznacza, że część alumnów seminarium stała się studentami Wydziału Nauk Pedagogicznych UKSW w Warszawie. Podejmując studia niestacjonarne w zakresie pedagogiki resocjalizacyjnej i opiekuńczo-wychowawczej, alumni, równoległe z wymogami studiów seminaryjnych, realizują program studiów zgodny z wymogami Wydziału Nauk Pedagogicznych UKSW w Warszawie (przedmioty, ilość godzin wykładowych, ćwiczeń, seminariów oraz konwersatoriów). Skutkiem podjęcia tej cennej inicjatywy powinno być uzyskanie licencji na podjętym kierunku studiów. W tym celu zgromadzono profesjonalną kadrę dydaktyczną w liczbie 23 wykładowców ze środowisk uniwersyteckich z Warszawy, Krakowa, Poznania, Łodzi, Piły, Konina, w liczbie 8 profesorów, 14 doktorów, 4 magistrów prowadzących wykłady, ćwiczenia i konwersatoria z 33 specjalistycznych przedmiotów pedagogicznych. Należy także wymienić miejsca tegorocznych praktyk studenckich, które dzięki życzliwości wielu osób udało się z powodzeniem i dobrym skutkiem zrealizować. Odbyły się one m.in.: w Sądzie Rejonowym w Koninie i Słupcy, w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznym Fundacji

„Światło” w Toruniu (na oddziale apalicznym), w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Szczecinie, w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pile, w Zespole Placówek Wspierana Rodziny „Szansa” w Kosewie, w Katolickiej Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Łące, w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Trzcíncu i w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Rózanymstoku.

Pomysł dopełnienia dotychczasowych ogólnych studiów z zakresu pedagogiki o zagadnienia szczegółowe i specjalistyczne zrodził się z doświadczeń codziennych spotkań salezjanów z dziećmi i młodzieżą w placówkach wychowawczo-dydaktycznych. Miniony rok był próbą i wyzwaniem dla 11 alumnów, którzy roczny wysiłek sfinalizowali w dniu 25 czerwca, na Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, gdzie odbył się (zdany pomyślnie przez wszystkich alumnów) egzamin licencjacki. Komisja egzaminacyjna wytypowała także dwie osoby do nagrody Rady Wydziału za przeprowadzone badania i opisanie ich w pracy licencjackiej.

6. BIBLIOTEKA I CZYTEL尼亚

W minionym roku akademickim do komputerowej bazy czytelników było zapisanych 1501 osób, z tej liczby książki wypożyczało 201 osób. Łącznie dokonały one wypożyczenia lub zwrotu książki 1530 razy. Ogółem czytelnikom wypożyczono 4050 książek. 45 osób korzystających z usług biblioteki oraz czytelnicy na miejscu otrzymały dostęp do 234 książek i 14 woluminów czasopism.

Stan księgozbioru w dniu 1 sierpnia 2012 roku wynosił 127.000 woluminów, czyli poprzez proces zmniejszania ilości duplikatów stan ten (w porównaniu z rokiem ubiegłym) zmniejszył się o 9300 książek. W omawianym okresie najwięcej książek ofiarowali bibliotece współbracia z Łomianek, Kawnic, Konina, Warszawy, z Inspektoratów pilskiego i wrocławskiego oraz osoby prywatne. Biblioteka zajmuje się także dystrybucją półrocznika Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego „Seminare”, który wysyłany jest do 50 bibliotek teologicznych, seminaryjnych i zakonnych. Dzięki temu łączka biblioteka otrzymuje w ramach wymiany międzybibliotecznej szereg wartościowych czasopism.

Napływ nowych egzemplarzy i brak miejsca w pomieszczeniach bibliotecznych zmusił personel biblioteki do podjęcia wysiłku zmniejszenia ilości dubletów poprzez przekazanie współbraciom 540 książek, wymianę 100 egzemplarzy z innymi bibliotekami, sprzedaż 2500 woluminów do antykwarium. Także poprzez komputerową listę dyskusyjną zaproponowano 80-ciu bibliotekom teologicznym i seminaryjnym zrzeszonym w FIDES wybranie brakujących egzemplarzy z dubletów łączkich czasopism. Ogółem przekazano poniżej wymienionym bibliotekom ponad 2,5 tys. egzemplarzy czasopism (począwszy od miesięczników, kwartalników, półroczników i roczników). Najwięcej czasopism wybrały biblioteki: Białystok — Biblioteka WMSD; Łowicz — Biblioteka WSD; Kraków — Biblioteka WSD OO. Franciszkanów; Kraków — Biblioteka WSD TS; Olsztyn — Biblioteka WSD Hosianum; Poznań — Biblioteka Wydziału Teologicznego UAM; Warszawa — Biblioteka Bobolanum. Dzięki wyłożonej pracy personelu bibliotecznego udało się zmniejszyć ilość dubletów książek do stanu 30.450 woluminów.

W minionym roku akademickim rozszerzono program studiów o dodatkowy kierunek studiów. Zaistniała konieczność utworzenia nowego działu tematycznego. W tym celu od stycznia 2011 do sierpnia 2012 roku zakupiono 150 książek o tematyce pedagogicznej, psychologicznej i socjologicznej. Zostały również zaprenumerowane nowe tytuły czasopism: „Pracownik socjalny w terenie”, „Przegląd psychologiczny”, „Studia psychologiczne”, „Resocjalizacja Polska”, „Głos Pedagogiczny”, „Studia psychologiczne”, „Roczniki Pedagogiczne”, „Family forum — problemy współczesnej rodziny”, „Imago — czasopismo Fundacji Pro Humana Vita”, „Opieka-Wychowanie-Terapia”, „Terażniejszość-Człowiek-Edukacja”.

7. ZAKOŃCZENIE

Rok seminaryjno-akademicki 2011–2012 był czasem wyczerpanej pracy zarówno kadry wychowawczo-dydaktycznej, kleryków-studentów, jak i wszystkich innych osób tworzących wspólnotę seminaryjną. Włączając w tę wspólnotę wszystkie osoby życzliwe, zwłaszcza Towarzystwo Przyjaciół WSD TS w Łądzie, należy im wyrazić wdzięczność i uznanie za żywe zainteresowanie codziennym życiem naszego domu formacyjnego, poprzez konkretną, systematyczną i wszechstronną pomoc, zarówno modlitewną, jak i materialną.

Ks. Mariusz Chamarczuk SDB